

ANSGAR TEOLOGISKE HØYSKOLE

SEMINAROPGAVE

Emnegruppe:

KRL200 Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynskunnskap.

Modul:

KRL201 Teologihistorie med vekt på evangelikal teologi.

Kurs:

Evangelikal teologi.

Opgaveordlyd til opgave 8.

Gjør rede for og drøft evangelikalismens forhold til modernisme og postmodernisme.

Undervisnings periode: fra og med uke 2-7.

Dato for indlevering: 11. feb. 2004.

Vejledningslærer Lars Råmunddal.

Kandidat nr. 223

Antal ord: 4367.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.0. INDLEDNING	3
1.1. PROBLEMBESKRIVELSE	3
1.2. AFGRÆNSNING	3
1.3. BEHANDLINGSMÅDE.	3
2.0. BESKRIVELSE	4
2.1. DEN HISTORISKE FREMVÆKST	4
2.2. EVANGELIKAL & MODERNISTISK FORSTÅELSE AF SANDHED OG AUTORITET	5
2.3. POSTMODERNE UDFORDRINGER VED SANDHED & AUTORITETS FORSTÅELSE.....	6
3.0. DRØFTELSE	8
3.1. EN STÆRKERE BETONING AF ERFARING SOM SANDHEDEN.	8
3.2. SKRIFTEN SOM AUTORITET.	8
3.3. ET SKRIG EFTER ÆRLIGHED OG OPRIGTIGHED → EN HOLISTISK TEOLOGI!	9
3.4. DEN STORE SANDHED	10
4.0. KONKLUSION	11
LITTERATURLISTE	12

1.0. INDLEDNING

1.1. Problembeskrivelse

Evangelikalismens forhold til modernisme og postmodernisme rejser spørgsmål som; hvad er «sandhed» og hvad/hvem fortjener «autoritet»?

Når der i opgaveordlyden står ”*evangelikalismens forhold til*” forstår jeg det, som om at jeg skal beskrive og drøfte evangelikalismens historiske måde at håndtere modernismens idealer, og hvordan den evangelikale mark møder nye udfordringer i denne postmoderne tid.

Ifølge den evangelikale tradisjon har skriften som autoritet stor betydning.¹ Dette leder til et sandhedsspørgsmål. Modernismen spurter; hvilken autoritet og sandhed har Bibelen som ikke er et videnskabeligt værk. Og postmodernismen siger; der findes ikke en objektiv sandhed og dermed er der ingen metafortælling, der kan hævde at have autoritet over det personlige individ.

Jeg vil dermed prøve og redegøre og vurdere hvordan evangelikalismen prøve(de)/(r) at bibeholde sin sandheds faktor og autoritet i henholdsvis modernismen og i den postmoderne tid.

1.2. Afgrænsning

Jeg kommer ikke til at se på hvor man henter sine grundfæstede moralske opfatninger.² Videre vil det også blive for omfattende og se på gensidig respekt og tolerance i henholdsvis det moderne og postmoderne.³ Jeg kommer af sammen grund heller ikke til at se direkte på ”kilden” til kundskab og viden og om der findes objektivitet, selvom det ville være interessant i denne sammenhæng.

1.3. Behandlingsmåde.

- Først vil jeg give et kort oprids af den historiske fremvækst af modernismen og dens parallel fremvækst af evangelikalismen, og disses videre overgang til postmodernismen. Derefter vil jeg redegøre for hvordan evangelikalismen har forholdt sig til modernistisk forståelse til sandhed og autoritet i lyset af skriftsynet. Næste underafsnit vil jeg se på evangelikalismens tids aktuelle udfordringer postmodernismen har givet.
- Videre vil jeg gå over i et mere drøftende hovedafsnit, hvor jeg vil give en samlet vurdering af evangelikalismen forhold og mulige svar på sandhed og autoritets problemet.
- Opgaven afsluttes med en opsummerende konklusion.

¹ Knight III;1997;s86ff

² Moralske opfatning af hvad som er ret og galt, godt og ondt. *Moderne*; moral objektiv i den forstand at den bestemmes ud fra flertallets bedste og det faktum at mennesket er kvalitativt bedre end dyr. *Postmoderne*; moralen er subjektiv og handler om personlige referencer hvor man ikke kan appellere til en højere instans for ens vurderinger. Cook;1999;s35-36.

³ Gensidig respekt og tolerance er nøgleord i det *postmoderne*. Da der ikke findes noget endegyldig sandhed er den eneste mulighed at prøve at leve i harmoni og gensidig respekt og tolerance over for hinanden. Cook;1999;s. 35-36. Mens der er mindre plads i *modernismen* for gensidig respekt og tolerance i modernismen, da man har som mål at komme til fælles enhed.

2.0. BESKRIVELSE

2.1. Den historiske fremvækst

Historisk er det bemærkelsesværdigt at den evangelikalske tradition er klart størst udbredt blandt protestanter. Derfor har man tit brugt protestantismen som synonym for evangelikalismen.

Når vi snakker om evangelikalismens fremvækst er det derfor ikke forkert at sige at den har sin grobund i reformationen. Med reformationen kom tanken om hver enkelt individs personlige tro, som netop er en central del af den evangelikale familie.

I kølvandet af reformationen kommer oplysningstiden, som i vesten starter ca. rundt 1750.⁴ Oplysningstiden bringer troen på fornuften og empiri med sig, og som barn af deres tid springer den evangelikale tradition født ud af de vækkelser som opstår på 17 og 18 tallet. Det er da primært i amerikansk protestantisme at den evangelikale familie vokser frem, og får sin "gyldne" tidsalder i årene 1870-1930.⁵

Med oplysningsprojektet har det modernistiske projekt, og den moderne tankegang slået rod i vesten. Den stærke tro på fremskridtet blev født.

Derfor er den evangelikale familie stærkt påvirket af sin tids værdier, og derfor kan vi godt kalde den evangelikale tradition for en moderne tradition.⁶ Selvom at evangelikale så det som deres opgave at bekræfte Bibelens autoritet frem for videnskaben, var værdi sættet det samme.

Videnskaben får i modernismens tidsalder mere og mere autoritet på bekostning af kirken. Samtidig kommer det store skel mellem den private og den offentlige sfære. Netop denne "værdi" tog de evangelikale ind over sig, især i skandinavisk evangelikalisme.

To grusomme verdenskrige, og adskillige andre "små" krige, har langsomt annulleret tilliden til det fuldstændige rationelle menneske.⁷ Videre har videnskaben givet bagslag. Det som umiddelbart så fornuftigt ud, viste sig at have bagsider. Industrien som er skyld i den globale opvarmning. "Den gode" penicillin som er begyndt at skabe resistente bakterier. Flere og flere virusser opstår, og *mistroen* til at positiv evolution kan finde sted stiger. Videnskabens bag-ansigt får folk til at miste håbet om en lykkelig fremtid, bygget på videnskaben og menneskelig rationalitet.⁸ Dette førte bl.a. til den religiøse fremvækst på 70-tallet, da mennesket begyndte at finde svar andre steder end hos videnskaben.

Alt dette har gjort at vi et sted på det sene 80-tal fik et paradigmeskift.⁹ Nogle vil hævde at vi befinder os i den sen-moderne tid, fordi du ikke skal lede længe før du finder en del ældre generationer som stadig lever i sit moderne paradigme. Men faktum er at vi finder en postmoderne generation som også er godt voksne.

David Cook beskriver den postmoderne holdning sådan: *"Bestemmes rett og galt av hver enkelt av oss, er det subjektiviteten som styrer, da er det ingen andre som kan fortelle oss hva vi kan gjøre. Avvisningen av autoriteter er en del av den postmoderne holdning og livsoppfatning. Autoriteter prøver å tvinge utvendige verdier på folk. Postmoderne mennesker mener vi må ta ansvar for våre egne liv. Ingen kan eller bør komme og fortelle oss hva vi skal gjøre. Dypest sett er ingen autoritet til å stole på. Vi kan verken stole på det en autoritet sier,*

⁴ McGrath;1997,s163

⁵ Marsden;1991;s9.

⁶ McGrath;1997,s173

⁷ At sige at fremgang kan bygges på menneskelig fornuft, er blevet til en tilbagestående teori.

⁸ Cook;1999;s18-21

⁹ Der er en udbredt holdning til at postmodernismens paradigmeskrifte stadfæstelses ved Berlin-murens fald i 1989.

eller på at dette virkelig vil lede oss dit vi ønsker. Vi kan bare være trygge på oss selv og den autoritet vi finner i vårt eget subjektive, skiftende vesen.”¹⁰

Udforingen ændrede sig dermed for de evangelikale. De ”10” apologetiske argumenter for at kristendommen er sand har ingen særlig interesse. Men det interessante er om det enkelte individ har en følelse af det er sandt. Den store metafortælling som Bibelen repræsenterer bliver uaktuel, da den ikke giver mulighed for subjektivitet i moral og livsfilosofi.

Men det er ikke bare Kristendommen som slider med at vide sig autoritet. I dag har, paradoksalt nok, videnskaben mistet meget af sin tidligere autoritet. Den bliver beskyldt for ikke at være objektiv da forskere bliver ”købt” og at den er blevet brugt som magtmiddel. Alt i alt, er autoritet, uanset hvem du er, noget man gør sig fortjent til og ikke noget man får givet.

2.2. Evangelikal & modernistisk forståelse af sandhed og autoritet

Det ligger i sandhedens væsen, at den kræver autoritet, påstod modernismen, mens en løgn som er afsløret vil aldrig kunne få det. Oplysningsprojektet gik netop ud på at afsløre løggen for at komme endnu nærmere sandheden. Det som da afsløres som sandhed må fortjene autoriten. Tilgangsviklen var videnskabelig og evangelikale havde vanskeligt ved at forsvare en ikke-videnskabelig litterær bog som autoritet.

Evangelikale gik da ind på videnskabelig mark og prøvede på videnskabens præmisser at beskrive Bibelens troværdighed.

Kristendommens autoritet i forhold til den almene videnskab blev mest ført hen til Bibelen som sandt Guds ord, og ikke direkte på en Gud som er virksom i dag (Fx mirakler og åbenbaringer). Det blev en udefra-ind vurdering af Bibelen som autoritet, altså den videnskabelige objektive metode, hvor overnaturlige elementer ikke kunne ses på som bevis.

Når evangelikale da havde argumenterne i orden for den videnskabelige begrundelse for Bibelen som sandheden og dermed autoriteten, var der en tendens til at betragte Bibelen som en kilde for kristne lærersætninger, hvor Bibelens narrative karakter forsvandt.¹¹

Videre førte modernismen til at evangelikale begyndte at beskæftige sig mere og mere med apologetiske og teologiske refleksioner.¹² Apologeter fra oldkirken blev brugt igen og andre helgener som Thomas Aquinas (ca. 1225-1274) og hans gudsbevis blev også brugt.¹³ Resultat blev at dialogen endte op i en kristendom som var stærkt influeret af græsk-hellenistiske ideer og verdensanskuelser.¹⁴ «Alt må ha en årsag» blev et af de store argumenter for en guddom, som bevægerens bevæger og derved en Gudserkendelse.¹⁵

Resultat blev da at oplysningstidens moralisme påvirkede den evangelikale mark og gjorde at rationalisme blev en mere og mere brugt filosofi bl.a. på Princeton.¹⁶ Bibelens direkte inspiration og direkte autoritet blev glemt og sat op mod menneskelig fornuft.

En del af den evangelikale mark, var kritiske overfor udelukkende brug af fornuften i forståelsen af Gud. Men forholdet til modernismen gjorde alligevel at alle var optaget af fornuften. Selvom at for eksempel Bloesch, forholdt sig kritisk til den *rene* brug af fornuften til ens Gudserkendelse, prøvede han at forene fornuften og troen. Bloesch sagde at det er umuligt at beskrive noget fuldstændigt ud fra syndige menneskers rationelle opfattelser. Men samtidig skal vi ikke forkaste fornuften.¹⁷ Ifølge McGrath blev denne fornufts tro overført til

¹⁰ Cook; 1999; s34

¹¹ McGrath; 1997, s170

¹² McGrath; 1997, s166

¹³ Lübcke; 1998; s427ff

¹⁴ McGrath; 1997, s171ff

¹⁵ I dag falder sådanne argumenter til jorden da ”beviset” bare bliver en bekræftelse af starten har en åndelig dimension og dermed ikke absolut det kristne Guds billede.

¹⁶ McGrath; 1997, s168

¹⁷ McGrath; 1997, s170ff

den spirituelle læsning af skriften. Rationel tankegang blev åndeliggjort i læsningen af Bibelen. Dvs. at det holistiske menneskesyn¹⁸, hvor alle de menneskelige værdier er med, blev nedprioriteret på en måde så følelser og krop blev set på som ikke spirituel.¹⁹

Evangelisering blev da til forsøget at overbevise mennesker om den Bibelske sandhed i et rationelt forum, hvor krop og modstridende følelser blev affejet med fornuften og skriften.

I dag ser de fleste evangelikale nok mere differentieret på forholdet til fornuften. Ifølge McGrath er der en del forskel mellem fornuften, som middel alene til at opnå kundskab, og den evangelikale erkendelse af fornuftens rolle som rigtig, men stadig begrænset.²⁰

2.3. Postmoderne udfordringer ved sandhed & autoritets forståelses.

Newbigin som repræsenterer en evangelikal teologi skriver at «the Author» må ha «the authority».²¹ Hans resonation er sådan; hvis det virkelig er sandt at det er Gud som er skaberen af alt, da hviler også den højeste form for autoritet hos ham. Og siden vi bare kan kende Gud så langt, som han selv ønsker at åbenbare sig for os, er vi også afhængig af guddommelig åbenbaring og *ikke* metoder. Men det videre spørgsmål må da stilles, hvor hentes den viden fra og hvad er da målesnor for ret og galt overfor denne guddommelige autoritet?

I evangelikal teologi er Kristus centrum for autoriten → kristus-centreret teologi.²² Jesu autoritet hvilede i ham selv og ikke i Loven/Toraen, sådan som hos farisæerne og de skriftlærde. ” [...] *men jeg siger jer* [...] ”²³ viste at han ikke var afhængig af Toraens autoritet, men at han talte med en højere autoritet som hvilede i ham selv. Dette bekræftes ved at lytterne var forbavset over hans måde at tale på, og helbredelser og undere, som han gjorde ved bare nogle få ord talt i autoritet. Ved hans autoritet blev Guds vilje og frelse åbenbaret for menneskeslægten. Ligeledes er der også en tradition for, at nævne, at Gud selv har givet Jesus sin værdige autoritet.²⁴ Men Jesus selv skrev ingen bog, men det var hans efterkommere og disciple som gjorde det. Det betyder at traditionen er nødt til at få en vigtig rolle i overleveringen af guddommelig autoritet.²⁵

Derfor uanset hvordan du vender denne autoritet problematik havner du i Bibelen som autoritet, da Jesus bliver kundgjort via denne. Ifølge McGrath er Bibelen ikke selve åbenbaringen, men mediet for åbenbaringen om Jesus Kristus, og ham der har autoriten.²⁶ Ses der på forudsætningerne af læsningen af mediet, bliver dette tolket og der bliver skabt teologiske systemer.

I postmoderne litterær sammenhæng, gælder også den individuelle og subjektive opfattelse. Sandheden er ikke bogstavelig, eller hvad forfatteren prøver at sige med sit værk. Sandheden er sådan som *jeg* læser den og opfatter den. Når vi da kommer til traditionelle tekster, som Bibelen, møder evangelikalismen enorm udfordring. Tolkings metoder af Bibelen bliver i princippet paradoksale, da metoderne hævder at havde noget alment gyldig bag teksten, men den postmoderne vil hævde at dette ikke er muligt. Der kan godt være en tolkning som er gyldig for det enkelte individ, men ikke alle mennesker, vil den postmoderne hævde. Derfor er der ikke bare én sandhed, «men min tolkning, min læsning, min virkelighed».²⁷

¹⁸ Forstand, følelser, vilje og krop

¹⁹ McGrath;1997,s174

²⁰ McGrath;1997,s167

²¹ Newbigin;1996;s1

²² McGrath;1997,s49ff

²³ Matt 5:22, 5:28, 5:32, 5:34, 5:39, 5:44, 6:29, 12:6, 12:36, 17:12, 26:64., Luk 12:27., 19:40., Joh 4:35, 16:7

²⁴ Matt 3:17, 12:18, 17:5. 28;18., Mark 1;11., Luk 3;22. og (Sl 2;7, Es 42;1).

²⁵ Newbigin;1996;s28-32

²⁶ McGrath;1997,s54

²⁷ Cook;1999;s28

Dette giver en kæmpe udfordring for de evangelikale. Lausannepakten er et samlingspunkt for evangelikale kristne i dag. Den favner bredt i sin formulering som handler om «Bibelen autoritet og kraft». *”Vi fastholder både Det gamle- og Det nye testamentets guddommelige inspirasjon, sannhet og autoritet. I sin helhet er disse skrifter det eneste skrevne Guds ord, uten feil i alt den slår fast og den eneste ufeilbarlige norm for lære og liv. Vi slår også fast at Guds ord har kraft til å fullføre hans frelsesplan. Bibelen budskap er rettet til hele menneskeheten. For Guds åpenbaring i Kristus og i Skriften er uforanderlig. Gjennom den taler Den Hellige Ånd også idag. Han opplyser Guds folk i enhver kultur, sådan at det med egne øyne på ny kan oppfatte Ordets sannhet. På den måten avdekkes stadig mer av Guds mangesidige visdom for hele kirken.”*²⁸

Sandheden ligger i ordene, som er skrevet og det er muligt at forstå, Guds intension bag Bibelen- evangeliet om Jesus Kristus i enhver kultur, vil den evangelikale hævde.

En rendyrket fundamentalistisk evangelikal vil stå fast på, at det kun er ved skriften at man kan komme til nogen erkendelse af Jesus som frelser. Som før nævnt er Bibelen mediet for åbenbaringen om Jesus Kristus. Men stadig bliver den fulde sande erkendelse via skriften. Normalt i evangelikal teologi, skelner vi mellem den almene og den specielle åbenbaring, hvor den almene ikke kan give frelse, men kun længsel efter den specielle.

I mødet med postmodernitetens sandhedsforståelse, blandet med nyreligiøsitet, bliver dette en udfordring. Den postmoderne religiøse type vil føle at han har fået den specielle åbenbaring²⁹, mens den evangelikale kristne vil påstå at han bare er blevet forledt eller har haft en almen åbenbaringsoplevelse, som ikke kan føre til frelse. Den åndelige oplevelse, eller det de evangelikale vil kalde den almene åbenbaring, står mere centralt i en postmoderne kultur end i den moderne.

Derfor i mødet med postmodernismen, har karismatiske evangelikale haft mest fordele da de har vægtlagt den åndelige side mere. Plus at de også har betonet tidens trend – erfaringen³⁰. Den personlige erfaring til det åndelige kædes da sammen med den specielle åbenbaring. En del af karismatiske evangelikale har knyttet det op til tungetalen som tegn, andre til bare erfaringen af Helligåndens nærvær. Men uanset bliver da erkendelsen, af Gud som autoritet og dermed også Bibelen, sat i lyset af den personlige individuelle erfaring. I stedet for at, det er en proklamation af, at det er sandt, bliver det da en demonstration.

Generelt set er evangelikale i dag blevet mere åbne for Bibelen narrative karakter. Følsomheden for skriftens egen natur som fortælling, er blevet mere nødvendig og accepteret. I dag får flere og flere evangelikale øjnene op for NT's forståelse af forkyndelse og apologetiske overfor hedninger som ikke kender Bibelen.³¹ I stedet for at tro, at den ikke kristne, skal finde Bibelen interessant, bruges deres grundviden og interesse som grobund, som Paulus gør det når han citere en digter og tager udgangs punkt i en ukendt guds plads når han forkynner for athenere.³² Skriften bruges da som mulige svar på livets hverdag, i stedet for lange udlægninger, som er langt fjernere fra den ikke troendes verden.

²⁸ Lausannepakten paragraf 2.

²⁹ «det som føles ret og sandt for ham».

³⁰ «den personlige erfaring af det åndelige».

³¹ Fx. Warren;1999;s223ff

³² ApG 17,21ff Paulus tale på Areopagos

”v22[...]er meget religiøse. v23 [...] fandt jeg også et alter [...] For en ukendt gud. v28 [...] nogle af jeres digtere har sagt: »Vi er også af hans slægt.<[...] v29 Når vi nu er af Guds slægt, må vi ikke mene, at guddommen ligner noget af guld eller sølv eller sten, formet ved menneskets kunst og snilde.[...] v31 lade ham opstå fra de døde[...]v32 hørte om dødes opstandelse, spottede nogle, men andre sagde[...]”

3.0. DRØFTELSE

3.1. *En stærkere betoning af erfaring som sandheden.*

Jeg vil selv står fast på at Jesus er vejen, sandheden og livet, og uden ved ham findes der ingen frelse. Men hvordan vi formidler det i en postmoderne verden, handler for mig om kommunikation. Jeg er enig med Newbiggin og vil give ham ret i, at i skaberen. Men først må vi have dem til at erkende Gud som verdens skaber. Her bliver erfaringen en nødvendighed efter min vurdering. At leve i et forhold uden at føle sig elsket, bliver ikke et forhold, men en teori. For i det at leve i et holistisk forhold til din skaber, må der være en oplevelse af, at han er til og elsker dig. Mange anklager den postmoderne vægtlægning af tro, begrundet i erfaring, som farlig. Da erfaringen kan forsvinde i ørkenperioder. Men hvad skal vi da bygge på forstanden? I det modernistiske system vil man gerne bygge på fornuften. Men jeg ser ingen forskel på faren for, at et logisk fornuftsmæssigt tankesystem, om Guds eksistens også kan falde. Simple gode modargumenter kan få en sådan tro til at falde som et korthus. Mine teorier holder aldrig, men hvad jeg selv har erfaret kan jeg aldrig benægte, det ville være at benægte min egen eksistens. Og som Bloesch udtrykte det, kan vi ikke bygge en erkendelse af Gud, på syndige menneskelige fornuftsmæssige refleksioner.

Magnus Malm udtrykker vigtigheden af erfaringerne sådan "*Bøgerne kan aldrig erstatte erfaringerne*"³³. Han mener at kirken gjorde en fejl da den hoppede med på den modernistiske bølge og skulle beskrive teologien videnskabeligt. Jeg mener at evangelikal teologi vil møde en væg, hvis ikke de tager samfundets længsel efter erfaringen, som sandhedsforudsætning alvorligt.

Paulus belyser erfarings aspektet sådan. "*Jeg optrådte hos jer i svaghed og med megen frygt og bæven, og min tale og min prædiken blev ikke fremført med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis, for at jeres tro ikke skulle afhænge af menneskers visdom, men af Guds kraft.*"³⁴ Jeg ønsker ikke at bygger min tro på menneskers visdom og logiske fornuftsmæssige systemer, men derimod ånden som er virksom i mig i hele mit liv.

Selvom den personlige oplevelse af Gud, er central i evangelikal moderne tradition, bliver den postmoderne reaktion, at den personlige oplevelse af Gud, bliver der endnu mere fokus på. Oplevelsen af at det er sandt, vil give autoritet.

3.2. *Skriften som autoritet.*

Men hvad da, når den "før" kristne erkender Gud som livets designer, hvor får de så viden om ham. Den evangelikale siger Bibelen, som er medie for Kristus som før nævnt (side 6). Selvom de vil betone, at der kan hentes almene åbenbaringer andre steder, vil den afgørende autoritet hentes fra skriften.

Jeg er for så vidt enig, men den stopper ikke der, for hvordan kommer denne åbenbaring til kende via skriften. Igennem historien har evangelikale betonet *ordet* som den ophøjede åbenbarings vej. Men ordet er blevet gjort til «bogstaver» som enten skal læses, oplæses af andre, eller udlægges med den *mundtlige* tale. Dette ser jeg på ingen måde som den fulde åbenbaring af logos. Hvis Jesus er logos, eller åbenbaringen af logos, hvorfor skal kommunikationen af logos være bundet i tale, oplæsning og forkyndelse?

Det er til tider sjov og se hvor langt politikere vil gå for at vinde autoritet. Men fra et tilbud om gratis bilvask, til at dele roser ud på tovet, til at tale en god politisk tale, om alt det gode han vil gøre, hvis han bliver valgt, har disse kommunikationsmåder forskellige

³³ Malm;2001s180

³⁴ 1 Kor 2;3-5

appelvirkninger til erkendelse af autoritet, alt efter personligheds typer. På samme måde bliver kristenheden nødt til at erkende, at for at vinde autoritet, handler det faktisk om ret kommunikation. Jesus sagde at vi skulle være menneskefiskere³⁵, men hvornår begynder kristne at tænke som en fisk, eller bare være der hvor fiskene opholder sig, for at kunne fange dem? Kreative kommunikationsmidler skal tages i brug, og logos vil have fremgang som autoritet.

Bag al denne stræben efter at kommunikere skal vi ikke glemme at Helligånden er på vores hold. Vi skal ikke fornægte at Helligånden kan bruge den mest ufunderede kommunikationsform, til at logos har fremgang, men det skal ikke blive en sovepude, som det har været alt for længe på den evangelikale mark.

Når unge i dag forlader kirken er det ikke fordi de mister troen på Jesus, men fordi de ikke mener at kirken er livs-relevant for dagligdagen.³⁶ Som kristne mener vi vel at kristenlivet har relevans for hele livet, men hvorfor er det ikke blevet opfattet af den yngre postmoderne generation? Dette handler mere eller mindre om dårlig kommunikation.

De 10 gode argumenter for at Jesus opstod fra de døde, eller hvorvidt Bibelen har en god etik, er ikke interessant, men om det liv du mener Bibelen fortæller om, fungerer i deres liv er vigtigt. Her vil da narrativ teologi være central, plus at dit personlige vidnesbyrd og åbne livsstil bliver en nødvendighed. *"If you want people to think differently, Buckminster Fuller used to say, don't tell them how to think, give them a tool. The best tool religious leaders can give people to think and live differently is a metaphor or image"*³⁷. Vi må genopdage Jesu måde at være leder på; ikke bare sige, hvad de skal gøre, men gøre det sammen med dem, og være så ærlig, at de kan være med dig i din hverdag.

3.3. Et skrig efter ærlighed og oprigtighed → en holistisk teologi!

I oprøret mod det store skel, mellem privat og offentlig sfære, har medierne skabt reality programmer som bryder disse grænser. Fx handler sportsnyheder ikke mere bare om sportsstjerne præstationer som atlet, men lige så meget hans familie og generelle privatliv. Selvom at nogle evangelikale kristne har fået øjnene op for, at fokus har fjernet sig og har fundet tilbage til vidnesbyrdets kraft og den personlige ærlighed i "forkyndelse", frem for den autoritære, er der stadig lang vej at gå. Tænk at et såkaldt «hakke fællesskab»³⁸ som under daglig tale gå under Gudstjeneste, stadig er centrum af menigheds aktivisten og kristenlivet. Enten skal opfattelsen af hvad Gudstjeneste er, ændre sig markant eller også skal fokus flytte sig væk fra Gudstjenesten til små cellegrupper. Det paradoksale er, at når du spørger moderne evangelikale kristne, vil de sige, at vi alle er lemmer på et legeme og dette er kirken, men udadtil og i deres handlinger og prioritering siger de at søndagssamlingen er kirken.³⁹

Den største fejl nogle evangelikale kristne gør i vores tid er, at de ikke tør at leve et åbent liv. Uden gensidig åbenhed, eksisterer der ikke noget fællesskab, som er værd at satse på. Man er bange for, at hvis "verden" ser hvilken synder de i virkeligheden er, vil de tabe ansigt. De er bange for at andre vil tror at det er ok, at begå en givet synd, hvis præsten bekender at han har gjort det. Spørgsmålet er om det er sådan? Hvad er det mest effektive, til at leve et mere rent liv⁴⁰, at leve i synds-erkendelse, eller høre gang på gang det pietistiske budskab om, at man indirekte er en "dårligere" kristen end forkynderen. Hvad skal til, for at få et

³⁵ Matt 4;19., Mark 1;17.

³⁶ Kirken skal på alle mulige måder formidle budskabet så kirkebesøgende føler det som praktisk og anvendelig i deres hverdag.

³⁷ Sweet;2000;s89

³⁸ Parodien på fællesskabet

³⁹ Sweet;2000;s110

⁴⁰ Leve i en *helliggørelses* proces.

postmoderne menneske til at erkende det har brug for Kristus; et synds fordømmende budskab, eller en forkynder der tør at sige ting, så modtageren genkender sig selv.

Jeg er overbevist om, at et autentisk åbent liv vil give det bedste resultat i længden, selv om der er en fare for, at der opstår en tendens til, at det er ok at begå al slags synd med overlæg.

Der må være en grund til, at ikke kristne i dag har en opfattelse af, at evangelikale kristne tror om sig selv at de er bedre mennesker. Efter min vurdering er vi ikke bedre mennesker, men bare folk som har erkendt at vi har brug for Jesus. At vinde autoritet starter med en relation. Videre fører dette til forståelse og det igen fører til tillid. Jeg er overbevist om at Bibelens autoritet kan acceptere af den lige-før-kristne ved, at en god kristen ven tør at være ærlig om sit liv. Bibelens autoritet kan komme via dyb respekt og tillid til et andet menneske, som har denne som sin autoritet. Accepten af *din* sandhed kommer kun hvis du selv er autentisk i hele dit liv. Helligånden i mig vil virke sådan, at den lige-før-kristne ser en ydmyghed og en livsfilosofi som virker til *afslapning* i mit liv.

3.4. Den store sandhed

Evangelikal teologi vil altid slå fast, at Gud har øverste autoritet, men i dag vil argumenter for at Bibelen er sandheden, ikke være et brugbart argument for, at Jesus er vejen sandheden og livet.

Fra mit synspunkt, er det meningsløst at drive med klassisk apologi⁴¹ når vi i udgangspunktet snakker om *tro*. Tro handler ikke om tillid bygget på et rationel bevis, men tillid til en kærligheds erklæring via korset som sandhed, og dette vil jeg hævde bunder i en erfaring. Jeg vil ikke sige, at vi ikke kan forstå Gud delvis, med vores fornuft, men kærlighed kan ikke forstås, det må erfares.

Klassisk apologetik bygget på rationelle argumenter, vil falde til jorden i et postmoderne samfund, mens at *prøve* at besvare de holistiske spørgsmål, som hvorfor eksisterer verden, hvorfor er den som den er og mest af alt hvorfor er kristendommen relevant, funktionel for *dit* dagligdags liv, vil være yderst indirekte effektiv "apologetisk". Apologetik handler da mere om din erfaring af Bibelen, som sandhed, frem for et forsøg på "objektiv" *bevis*.

Søren Kirkegaard var på mange måder 150 år foran sin tid i at definere en postmoderne teologi. I hans tre stadier af erkendelse af sandhed, giver hvert stadie sit bud på hvad der er sandt. Men hvad der egentlig er sandt kan hverken beskrives filosofisk eller videnskabeligt. Derfor vil overgangen fra det ene stadie til det andet, altid være et «spring» for det enkelte individ.⁴²

Dette tror jeg kan være vejen ind til den store sandhed om Kristus, vi kan kun vise vejen med vores liv, men de må selv vælge og springe ud på vejen sammen med os.

⁴¹ Argumenter begrundet i rationel refleksion – fornyften.

⁴² Lübcke;1998;s237f.

4.0. KONKLUSION

I evangelikalismens møde med oplysningsprojektet prøvede man at beskrive den kristne tro ud fra videnskabelige og rationelle argumenter. Fornuften blev ophøjet, og græsk og hellenistisk tankegang fik indpas i teologien.

Modernismen sagde at fornuften og det videnskabelige beviste var sandheden og skulle derfor have øverste autoritet. Evangelikale stod fast på at skaberen, bevægerens bevæger fortjente al autoritet, da han var sandhedens ophav. Men for at forsvare dette syn gik evangelikale ind og påtog sig modernistiske værdier og idealer.

Den evangelikale familie har mødt mange nye udfordringer i den postmoderne tid. Mest af alt har kravet om sandheden med stor S givet udfordringer, da den pluralistiske opfattelse af autoritet ikke passer ind i den evangelikale opfattelse af vejen til frelse.

Skriften er medium for åbenbaringen af Jesus Kristus som fortjener al autoritet. Derfor bliver det i sidste ende Bibelen, som bliver autoritetsbæreren i evangelikal teologi.

I modernismen medførte dette, at evangelikale begyndte at tilnærme sig og beskrive bibelen ud fra videnskabelige termer. Fornuften blev den spirituelle måde at læse Bibelen på. Apologetisk medførte dette også at man byggede argumenter op, baseret på logisk videnskabelige objektive metoder, uden at tage højde for skriftens narrative funktion.

I dag hævder postmodernismen, at der ikke findes en objektiv sandhed og dermed er der ingen metafortælling, som bibelen, der kan hævde at have autoritet over det personlige individ.

En del evangelikale har da fundet tilbage til den mere narrative teologi og værdien af det personlige vidnesbyrd. Videre bliver erfaringen og den personlige oplevelse af, at være elsket af Gud, endnu mere betonet i postmoderne evangelikal teologi, end tidligere. Mange evangelikale har fået øjnene op for, at ret kommunikation i forhold til målgruppen og personligt fællesskab, kan være indgangsvinkel til erkendelsen af Jesus som autoritet, ved bibelen som medie, kan bliver overført i en narrativ forstand.

LITTERATURLISTE

- Bibelen;DK;1996. «*Den hellige Skrifts kanoniske Bøger*». Det Danske Bibelselskab 1996. Standardudgaven 1. udgave. 9 oplag.
- Cook, David: «*Tro på Avveier*», Lunde Forlag 1999, s18-52,53-77og 147-163.
- Knight III, H.H.: «*A Future for Truth. Evangelical Theology in a Postmodern World*». Abingdon Press, Nashville 1997.
- «*Lausanne-pakten*» i: Berntsen, Engelsviken og Jørgensen: *Missiologi i dag*. Oslo 1994.
- Lübcke, Poul (redigeret) Forfattere: A. Grøn, J. Husted, P. Lübcke, S. A. Ramussen, P. Sandøe, N. C. Stefansen. Politikens filosofileksikon. 1. Udgave 13. oplag 1998
- Malm, Magnus «*Fodspor i glastrappen*». Oversættelse til dansk ved Leif E. Kristensen. DK Forlaget Boedal 2001.
- McGrath, A.: «*A Passion for Truth*». Illinios: First published Downers Grove 1996. Reprinted 1997.
- Newbigin, Lesslie. "Truth and Authority in Modernity", Gracewing 1996.
- Sweet, Leonard. «*Postmodern pilgrims*». Published by Broadman & Holman Publishers, Nashville, Tennessee 2000.
- Warren, Rick. Til norsk ved Oddvar Nilsen. «*Måltrettet menighet*». Rex * Filadelfiaforlaget AS 2 oplag 1999.